Friesch Dagblad, 19 augustus 2017, pagina 20.

Op zoek naar de ziel van woon-zorgcomplex Offingaburg

Luisteren naar de ziel van een plek. Dat heeft architect Van Wieren van TWA Architecten in Burdaard gedaan in de aanloop naar de bouw van woon-zorgcomplex Offingaburg in Hallum. Voor het gebouw dat in 2008 werd opgeleverd ontving hij in 2010 de Vredeman de Vriesprijs voor architectuur. Wat zegt de ziel van Offingaburg tien jaar na de opening?

Anne Westerduin

Hier stond ooit de stins Offingaburg, een verdedigingsburcht en later zetel en woning van de Grietman

De zoete geur van koekjes overheerst in Hallum. Het maakt een bezoek aan dit terpdorp een beetje feestelijk. Op zoek naar Offingaburg passeren we de aanstichter van deze reuk: Hellema, het Friese familiebedrijf dat al ruim honderdvijftig jaar ervaring heeft in het bakken van lekkers voor bij de koffie en thee. Zouden inwoners van Hallum die lekkere geur nu nog net zo opsnuiven als wij, die dit mooie dorp een bezoekje brengen? De eerste Hallummer die we tegenkomen, reageert lachend op onze vraag: 'jazeker, je ruikt het vooral als je weg bent geweest. Het hoort bij Hallum'.

We kijken nieuwsgierig om ons heen: waar ligt nu toch Offingaburg? Het woon-zorgcomplex waar we naar op zoek zijn, geeft zich niet zomaar prijs: verscholen tussen het groen rijst het dan toch op: we zien de prachtige zwartgeteerde woningen ❹. Het zorgt voor een sfeer die doet denken aan de vroegere, zwartgeteerde kapschuren op de terpen. Dat is ook precies de bedoeling. In werkelijkheid is het een ingenieus onderhoudsarm gevelsysteem van grenenhout, bekleed met zwart gecoat Cape Cod dat de Offingaburg z'n bijzondere statuur geeft.

In 2008 is de Offingaburg geopend. Het initiatief kwam destijds van de gemeente Ferwerderadiel, die hiermee oudere mensen die zorg nodig hebben voor het dorp wilde behouden. Tegelijk moest het niet alleen een voorziening worden voor ouderen, maar ook over woningen beschikken waar gezinnen zich thuis zouden voelen. Hallum kan gerust trendsetter genoemd worden met dit woon-zorgcomplex. Anno 2017 schieten zulke initiatieven in den lande als paddenstoelen uit de grond. In 2008 stond deze vorm van wonen nog in de kinderschoenen.

Het ideaal is mooi: wat is er nu fijner dan dat oud en jong bij elkaar kunnen wonen en van elkaars aanwezigheid kunnen genieten? Terwijl we om het complex heenlopen, genieten we van de prachtige begroeiing. Hier wordt zorg aan besteed, dat zie je meteen. Strakke groene graszoden en mooie bomen die de frisse wind vangen. Heerlijk om even uit je huis te stappen en op een bankje wat te mijmeren. Bij het zien van de appelbomen valt me het gedicht van Rutger Kopland binnen: 'en ver weg in het huis lachten de kinderen in het bad, tot waar ik zat, tot onder de appelboom'. Zou dat bewaarheid geworden zijn, hier op de Offingaburg?

Zoeken

Eenmaal binnen de burg moeten we echt even zoeken naar de ingang. Hoe het complex in elkaar steekt met het lager liggende basement en de daarin meer gesloten appartementen, de robuuste appartementenvleugel en woontorens er bovenop en de diverse entrees en opgangen naar het binnenterrein ❷. Destijds gaf deze terp bewoners in de vroege middeleeuwen bescherming bij hoog water. Hier stond ooit de stins Offingaburg, een verdedigingsburcht en later zetel en woning van de Grietman, zoals toen bestuurders werden genoemd. Het basement doet ook denken aan het opgegraven fundament van een oude burcht door de ruw gemetselde buitenmuren met de royaal aangebrachte specie nog volledig in het zicht ❸.

> Wat is er nu fijner dan dat oud en jong bij elkaar kunnen wonen en van elkaars aanwezigheid kunnen genieten?

Hoe meer architect Van Wieren zich in deze plek verdiepte, hoe meer hij ervan overtuigd was dat luisteren naar deze plek betekende dat het nieuwe Offingaburg - een compact, kasteelachtig complex rondom een binnenruimte - de bewoners van nu - net als een terp en burcht - opnieuw bescherming moest bieden. In dat licht bezien, is het logisch dat je even zoeken moet hoe je de Offingaburg binnenkomt. Gelukkig is er altijd wel een vriendelijke bewoner die uitleg wil geven hoe het hier eraan toegaat.

Zo komen we binnen in de groepswoningen met zorgappartementen waar de zorggroep Idesta sinds 2014 is neergestreken. Verpleegkundige Tina Veenstra staat ons vriendelijk te woord. „We bieden hier persoonlijke zorg", zegt ze. „Als personeel komen we zoveel als mogelijk hier uit de buurt. Dat is voor onze bewoners fijn: we begrijpen waar ze het over hebben, omdat we deze omgeving goed kennen." Ondertussen wordt er aan een grote tafel met de bewoners koffie gedronken met een plak ontbijtkoek erbij. Het gaat er allemaal bijzonder gemoedelijk aan toe. Zo heeft Tina tijdens haar diensten altijd haar hondje bij zich ❶ en het is meteen duidelijk dat dit prima past bij de sfeer die hier heerst: thuis wordt zoveel als mogelijk voor de mensen voortgezet.

Kinderen

De seniorenappartementen er omheen zijn ook allemaal bewoond. De inrichting zowel binnen als om de seniorenappartementen heen laat zien dat mensen het hier naar hun zin hebben. Vrolijke rode begonia's van het hoekappartement completeren het groen rond de Offingaburg. Maar waar zijn de kinderen? We klimmen de houten trap op en nemen een kijkje bij de gezinswoningen en treffen een open deur bij Margriet Lei ❺. Ze woont hier tijdelijk met haar man en twee dochtertjes Lyfke en Elske tot hun nieuwe woning opgeleverd wordt. Ze wil natuurlijk niets afdoen aan de positieve verhalen rond de Offingaburg, maar plaatst wel wat kanttekeningen. „Het ziet er hier prachtig uit, maar het is niet altijd zo praktisch. De reden dat mijn deur zoveel mogelijk openstaat, is omdat deze huizen zulke grote ramen hebben dat de temperatuur snel oploopt en het veel te warm wordt binnen. Naar buiten gaan met de kinderen is in de prachtige tuin ook niet alles, want deze loopt zo schuin af dat de famkes toch echt ouder moeten zijn om niet naar beneden te rollen."

Deze woningen waren in 2008 zo gebouwd dat ze kunnen fungeren als zogenaamde kangoeroewoningen: gezinnen met hun ouder worden ouders zouden hier prima kunnen wonen. Margriet kent echter geen huis dat nu op die manier bewoond wordt. „Mijn ouders zijn actieve zestigers, die zijn aan zo'n woonvorm ook helemaal niet toe.

> Deze huizen hebben zulke grote ramen dat de temperatuur snel oploopt en het veel te warm wordt binnen

Tegen de tijd dat mensen er wel aan toe zijn, zitten gezinnen alweer in een andere fase waarbij deze huizen gewoon niet optimaal zijn."

Gelukkig is er qua bouw in voorzien dat de woningen ook goed te bewonen zijn zonder gebruik te maken van de interne doorgang. Hoewel de Offingaburg bijna tien jaar na de bouw mogelijk niet helemaal voldoet aan de bedoeling van het gemengd wonen; het woon-zorgcomplex is zeker een succes te noemen. Zittend onder de appelboom bedenk ik: ik zou hier best oud kunnen zijn. Een groter compliment kan de Offingaburg niet krijgen.

- Wykein bezoekt deze zomer plaatsen in Fryslân die buiten de top tien vielen van de manifestatie 'It moaiste fan Fryslân', maar die wel op de lijst belandden van bij jury en publiek honderd favoriete objecten of plekken
- Stemmen op hét icoon van Fryslân - uw favoriet uit de top tien - kan nog steeds op www.itmoaistefan.frl. Het Eise Eisinga Planetarium in Franeker scoort op dit moment het hoogst met ruim 24 procent van de stemmen